

УКРАЇНЬСЬКА ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ ЛЮДИНИ

УСПІШНІ ІСТОРІЇ

ГРОМАДСЬКИХ ПРИЙМАЛЕНЬ УГСПЛ

2016—2017

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

Дана публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках проекту «Права людини в дії», який виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID або Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 55 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів.

Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

УКРАЇНЬСЬКА ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ ЛЮДИНИ

УСПІШНІ ІСТОРІЇ ГРОМАДСЬКИХ ПРИЙМАЛЕНЬ УГСПЛ

2016—2017

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

EMBASSY OF SWEDEN

Kyiv

Canada

ЗМІСТ

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України	07
Мережа громадських приймалень УГСПЛ	08
Суддя, якого підозрюють у корупції, здався під тиском юристів УГСПЛ (право власності)	09
«Ощадбанк» має повернути ошуканим клієнтам усі вкрадені гроші (право власності)	14
Кінець багаторічної містифікації під назвою «Генплан міста Чорткова» (право на доступ до інформації)	17
Відмовляти учасникам бойових дій у пільговому проїзді – незаконно (право на соціальне забезпечення)	19
Харківські переселенці отримали відповідні довідки (право на соціальне забезпечення)	21
Як отримати статус учасника бойових дій бійцям добровольчих батальйонів? (право на соціальне забезпечення)	25
Коли відмовляється батько (захист прав дитини)	27
Пенсіонер домігся перерахунку пенсії (право на соціальне забезпечення)	30
Міністерство оборони відмовляє у виплатах військовослужбовцям (право на соціальне забезпечення)	32
Ліквідаторка аварії на ЧАЕС відстояла право на справедливий розмір пенсії (право на соціальне забезпечення)	34
«Кримський арешт»: зняття арешту на майно, накладеного у Криму (право власності)	36
Права людини в зоні АТО: хто відповідь за помилки держави? (право на життя)	38
Суди підтримали гарантії для осіб, які виконують військовий обов'язок на строковій військовій службі (виконання військового обов'язку)	41
Неправомірний штраф від патрульних поліцейських скасовано (право на справедливий суд)	43
Відновлено право на громадянство для неповнолітньої дитини вимушених переселенців (право на громадянство)	44
Кінець абсурдної постанови Кабміну (свобода пересування, право власності)	47
Контактні дані приймалень	50

УКРАЇНЬСЬКА ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ ЛЮДИНИ

**Українська Гельсінська спілка
з прав людини (УГСПЛ) –
найбільша асоціація правозахисних
організацій України. Спілка об'єднує
29 правозахисних недержавних
організацій. Метою діяльності УГСПЛ
є захист прав людини.**

УГСПЛ вважає себе частиною гельсінського руху і продовжувачем традицій та діяльності Української Гельсінської групи сприяння виконанню Гельсінських угод – УГГ.

1 серпня 1975 року уряди 35 держав Європи і Північної Америки, зокрема і уряд СРСР, підписали Гельсінські угоди, що були покликані закріпити нові відносини в Європі, забезпечити виконання у кожній з них високих принципів демократії та прав людини. Розуміючи, що за умов Радянської України це практично неможливо, 10 листопада 1976 р. група правозахисників об'єдналася для сприяння виконанню Гельсінських угод. УГГ була створена у складі: Олесь Бердник – письменник-фантаст, Петро Григоренко (він став представником групи у Москві), Левко Лук'яненко, Оксана Мешко, Ніна Строката, Іван Кандиба, Олексій Тихий, Микола Руденко (керівник Групи), Мирослав Маринович, Микола Матусевич.

Українська Гельсінська спілка з прав людини надає безоплатну правову допомогу через мережу громадських приймалень. На сьогодні в Україні працює 31 приймальня у 24-ох областях.

Їх робота здійснюється за фінансової підтримки Уряду Швеції, через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA), Уряду Канади через Міністерство міжнародних справ Канади (Global Affairs Canada) в рамках програми «Права людини понад усе» (Human Rights First) та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії» (Human Rights in Action).

Мережа громадських приймалень УГСПЛ

Громадські приймальні УГСПЛ – унікальна мережа організацій, діяльність яких спрямована на допомогу людям у захисті їхніх прав та досягненні позитивних змін у сфері прав людини в країні.

Громадські приймальні здійснюють:

- 1. Надання безоплатної правової допомоги** (як консультацій, так і представництво в судах), особливо у ситуаціях, які стосуються порушень прав людини.
- 2. Проведення інформаційно-просвітницьких заходів** для підвищення рівня правових знань та правової культури населення.
- 3. Сприяють здійсненню позитивних змін у сфері прав людини** – як на локальному, так і на всеукраїнському рівнях, зокрема через пошук та ведення стратегічних справ.

Громадські приймальні УГСПЛ часто є центрами прав людини в регіоні, де вони функціонують і відіграють важливу роль у діяльності місцевої громади.

Приймальні працюють за єдиними стандартами діяльності щодо обліку звернень і консультацій, порядку та процедур діяльності, а також мають стандарти якості надання правової допомоги.

Суддя, якого підозрюють у корупції, здався під тиском юристів УГСПЛ

Юристам Київської приймальні УГСПЛ вдалося повернути житло 68-річного киянина, що став жертвою квартирної мафії, яка покривається українськими судами. Роки копіткою роботи правозахисників надали численні докази того, що в Києві діє організоване злочинне угруповання, у складі якого успішно взаємодіють працівники правоохоронних органів, адвокати з нотаріусами і судді.

Майже три роки юристи Київської приймальні боролися за справед-

ливість проти судді Солом'янського суду у місті Києві — Олександра Бобровника, який намагався незаконно відібрати квартиру у київського пенсіонера.

Майже три роки Олександр Васильович Кучерявенко провів на вулиці. Одного осіннього дня поліція (на той час ще міліція) у прямому сенсі викинула його з власного житла. Причин правоохоронці не пояснили. Згодом виявилось, що суддя Бобровник вирішив, що власником квартири, яку Олександр Васильович отримав у спадок від своєї тітки і де проживав з 1980 року, є ніби інша людина — така собі міфічна пані Бутко, яку ніхто ніколи не бачив.

Юристи Київської громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини почали опікуватись справою Олександра Кучерявенка з 2 листопада 2013 року. Справа зрушила з місця, коли юристи знайшли першу зачіпку, — підроблену нотаріально посвідчену довіреність. Як виявилось, шахраї оформили від імені пана Олександра чимало фальшивих довіреностей, а також встигли звернутися до Дев'ятої київської державної нотаріальної контори і на підставі підробленої довіреності забрати оригінал заповіту.

Лише після того, як пан Олександр приніс копію однієї із цих довіреностей до прокуратури і заявив, що цей документ є фальшивим, Солом'янська прокуратура нарешті порушила кримінальне провадження. У свою чергу шахраї подали на самотнього пенсіонера в суд, щоб «узаконити» право власності.

Протягом майже трьох років юристи приймальні регулярно ходили на судові засідання та наполегливо просили суддю Бобровника

закрити провадження за позовом шахраїв до Кучерявенка, адже по цій справі було вже рішення Апеляційного суду, який, як суд вищої інстанції, не дав шахраям жодного шансу та визнав законним спадкоємцем квартири пана Кучерявенка. Та чомусь цю справу повторно почав розглядати суддя Бобровник, що суперечить чинному законодавству України.

«Згідно з законодавством, суд не має права повторно розглядати справу, якщо у цій справі вже постановлено рішення. Тим паче після того, як це зробив суд апеляційної інстанції. Найбільше в цій ситуації обурює і дивує поведінка судді Бобровника, який розглянувши справу повторно, свідомо пішов на злочин»,— коментує дії судді Олег Левицький, керівник громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини.

Весь цей час суддя вперто грав спектакль та підтримував сторону шахраїв, відмовлявся підписувати самовідвід, на якому наполягали юристи приймальні. Все це дійство завершилось лише після того, як громадськість та правозахисники об'єднали свої зусилля — допомагати самотньому пенсіонеру, якого рідна держава перетворила на безхатченка, взялися активісти Автомайдану, Роман Маселка і Тетяна Козаченко, які також вступили в справу як адвокати пана Кучерявенка. Журналісти, у свою чергу, надали розголосу справі, розповідаючи цю історію в своїх медіа. Після звернення юристів та активістів до Київської міської ради, наступила дуже швидко розв'язка — директор Департаменту будівництва та житлового забезпечення К. П. Федотов раптом подав клопотання про закриття провадження. І суддя Бобровник відразу ж погодився винести відповідне рішення. Спільними зусиллями юристів, адвокатів, активістів та ЗМІ вдалося створити відповідний тиск на корумпованого суддю та тих, хто його покриває, і квартирні шахраї відступили.

Халепа, в яку втрапив пан Кучерявенко, на жаль, може трапитись із кожним самотнім пенсіонером, власником квартири у столиці.

Олександр Васильович у свій час здобув освіту інженера-електромеханіка, закінчивши Київський політехнічний інститут. Працював в Інституті електрозварювання імені Є. Патона. Освічена та інтелігентна людина. З виходом на пенсію сподівався на тихе і спокійне життя. Проте доля підготувала йому несподіваний сюрприз...

У жовтні 2013-го міліціонери з автоматами вломилися до київської квартири пенсіонера, що по вулиці Фучика, 7 та силою виштовхали з оселі. Примусили їхати до чергової частини Солом'янського райвідділу поліції (міліції). Оскільки ніякого звинувачення не могли висунути, на вечір відпустили, суворо наказавши перебувати за місцем проживання. Проте, наблизившись до свого будинку, Олександр Васильович зрозумів, що його пригоди тільки починаються. Потрапити до своєї квартири він більше не міг — замки були змінені, старі дерев'яні вхідні двері замінені на нові металеві, а на вікнах виблискували новенькі металеві решітки. Куди діли все його хатнє майно, особисті речі та меблі невідомо. Все виглядало так, ніби він ніколи тут і не проживав.

«Міліціонери вмовляли мене не брати з собою паспорт, а залишити дома. Заспокоювали, що, мовляв, ні про що серйозне не йдеться, що моя особа їм відома. Але я, відчуваючи що щось тут не так, все ж взяв з собою документ. Якби не взяв, то ще й б залишився без посвідчення особи, де є сторінка з печаткою прописки за адресою»,— розповідає пан Олександр Кучерявенко.

Оговтавшись від пережитого, Олександр Васильович почав шукати допомоги. Декілька тижнів оббивав пороги громадських приймалень політиків, депутатів, президентів. Безрезультатними виявились і звернення до правоохоронних органів. У Солом'янській прокуратурі його ніби слухали, співчуваючи хитали головою, але на цьому все і закінчувалось — заяви про злочин не реєстрували. Всюди розповідь чоловіка сприймали, як фантазії.

Олександр Васильович отримав двокімнатну квартиру у спадок від рідної тітки, яка заповіла йому своє майно. Після смерті родички офіційно прийняв спадок, вчасно подавши до нотаріуса відповідну заяву та оригінал заповіту. І жив собі спокійно, не здогадуючись про те, що шахраї вже давно пригледіли його квартиру. До Солом'янського районного суду Києва через свого представника звернулась така собі Алевтина Бутко. У своєму позові вона просила суд закріпити за нею право власності на ту саму квартиру, де проживав пан Олександр. Така вимога була обґрунтована тим, що жінка ніби була знайома з покійною тіткою Олександра Васильовича та «проживала з нею однією сім'єю». А отже має право успадкувати київську кварти-

ру покійної. Суд на чолі з суддею Олександром Бобровником задовольнився поясненнями представника і навіть не вважав за потрібне заслухати пані Бутко особисто. Виніс рішення на її користь, а заповіт, оформлений на пана Олександра, визнав недійсним.

Про те, що відбулось судове засідання, Олександр Васильович ні сном ні духом не знав. Та й ніколи раніше не бачив Алевтину Бутко, яка ніби дружила з його покійною тіткою.

Справа дійшла до Апеляційного суду Києва. Суд не лише скасував рішення Солом'янського районного суду, але й ухвалив нове на підставі вивчення доказів по справі — вважати законним спадкоємцем квартири пана Олександра.

Відповідно до рішення Апеляційного суду пан Олександр вже давно мав би вселитися до своєї оселі. Та цього чомусь так і не трапилось. Шахраї здаватися не захотіли і повторно подали позов до Солом'янського суду з тією самою вимогою — визнати право власності на квартиру за Алевтиною Бутко. Прикметно, що за всі ті роки, коли тривали судові засідання пані Бутко жодного разу не з'явилась в залу засідань особисто. Кожного разу її інтереси представляв адвокат або представник. Така собі міфічна особа, яку ніхто ніколи не бачив, але суддя чомусь кожного разу віддавав їй квартиру. Також невідомо, куди подівся оригінал заповіту та хто його забрав — Дев'ята київська державна нотаріальна контора на запит юристів громадської приймальні відповіла, що не знає імені людини, якій було видано заповіт, і де він тепер. За цей час з паном Олександром сталося кілька неприємних інцидентів — на нього напали невідомі, чоловік чудом уникнув загрозливої для себе ситуації. Через деякий час помітив, що за ним стежать. Про все це повідомляв прокурора — проте правоохоронці робили вигляд, що нічого не відбувається. Якимось містичним способом справа знову потрапила на розгляд до того самого судді Бобровника. І суддя знову виніс рішення на користь шахраїв, нехтуючи чинним рішенням Апеляційного суду, який поставив крапку у справі Бутко проти Кучерявенка.

Таке грубе порушення закону стало підставою для відкриття Генеральною прокуратурою України кримінальної справи проти судді Бобровника. Та попри все це суддя почуваеться впевнено та працює далі. Відповідно до чинного законодавства, пред'явити підозру судді

не так просто, оскільки в Україні діє особливий порядок притягнення до відповідальності суддів. А поки тривало слідство, суддя Олександр Бобровник й надалі вів розгляд справи щодо права власності на квартиру. Діло так і не передали іншому судді. Юристи громадської приймальні декілька разів подавали заяву про відвід судді, даючи йому шанс добровільно вийти з гри. Проте Бобровник жодного разу заяву про самовідвід собі не задовольнив.

Про халепу, в яку втрапив київський пенсіонер почали писати та знімати сюжети журналісти. Після виходу на «Громадському» сюжету програми резонансних розслідувань про корупцію та кримінал «Слідство Інфо» історія набула ще більшого розголосу. До справи підключились адвокати Роман Маселка і Тетяна Козаченко, а також активісти Автомайдану, які разом з юристами приймальні опікувались подальшою долею киянина-безхатченка. Після того, як юристи, адвокати, активісти звернулись до Київської міської ради, розв'язка настала дуже швидко — директор Департаменту будівництва та житлового забезпечення К. П. Федотов подав клопотання про закриття провадження. І суддя Бобровник швидко все виконав.

Олександр Кучерявенко повернувся до рідної домівки. Коли зайшов, то не впізнав її — квартира у жахливому стані, всі його речі та меблі, які там були, зникли. Наразі оселя потребує капітального ремонту.

«Юридично квартира на праві власності не належить зараз нікому. Тобто в суді вдалось добитись закриття провадження за позовом шахраїв, але судова справа про визнання права власності на користь Кучерявенка не закінчена і також за неймовірним збігом обставин перебуває у судді Бобровника. До отримання остаточних документів на право власності може пройти і кілька років. Ми робимо усе від нас залежне, щоб це швидше закінчилось. Кучерявенко має право володіння і користування даною квартирою, оскільки він спадкоємець за заповітом і подав заяву про прийняття спадщини. Принаймні побачивши ці документи патрульні не заперечували проти відкриття замків. Чи можливий тут ще поворот не на нашу користь? Законно — ні, не можливий, але ця справа показала, що в нашій державі можливо усе», — коментує Анна Ющенко, юрист приймальні УГСПЛ.

Незважаючи на перемогу юристів приймальні, питань залишається більше, ніж відповідей.

Що спонукало суддю йти на відвертий злочин? Чому поліція та прокуратура нічого не розслідували та довгий час закривали очі на злочини? Врешті-решт, хто стоїть за організованим злочинним угрупованням?

«Ощадбанк» має повернути ошуканим клієнтам усі вкрадені гроші

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ наприкінці 2016 року поставив крапку у гучній справі проти «Ощадбанку», працівники якого ошукали вкладників банку. Рішення остаточне: банк має повернути клієнтам всі вкрадені працівниками гроші!

Вищий спецсуд з розгляду цивільних і кримінальних справ відновив справедливість, зобов'язавши «Ощадбанк» повернути всі кошти, які були незаконно привласнені nepopядними працівниками банку. Ця історія почалася ще у 2013 році. Співробітники банку укладали договори із клієнтами, проте їхні гроші не розміщували на рахунках банку, а привласнювали собі.

Тоді влітку пан Василь прийшов до одного з відділень «Ощадбанку», що у Львові, щоб відкрити два депозитних рахунки. Чоловікові навіть на думку не спало, що він стане жертвою обману з боку nepopядних співробітників банку. Пан Василь, як годиться, уклав та підписав з банком договори, поклавши на рахунок всі свої заощадження, які збирав не один рік та зберігав в тому ж відділенні. Повертаючись додому, втішав себе думкою, що у банку все ж безпечніше тримати кошти, ніж вдома. Та спокій тривав недовго. Коли Василь Петрович прийшов назад до банку, щоб продовжити депозитні договори, у відділенні йому відмовили, бо не знайшли відповідних рахунків в системі обліку банку.

Виявляється співробітники банку підписували договори із клієнтами, проте їхні гроші не розміщували на рахунках банку, а привласню-

вали собі. Зокрема, так робила завідувач відділення банку — пані Скаска М. П., яка від імені банку укладала договори з клієнтами, а гроші забирала собі. Коли клієнти приходили за коштами, оскільки закінчувався термін депозиту, пані Скаска повертала їм гроші, які напередодні *«привласнила»* у інших клієнтів банку. Така злочинна схема протягом кількох років була досить дієвою, поки до банку у період кризи за поверненням своїх вкладів не звернулось одночасно дуже багато клієнтів. Щодо Скаска М. П. було порушено кримінальну справу.

Василь Петрович разом з іншими вкладниками, потерпілими від злочинних дій співробітників банку, звернувся до керівництва «Ощадбанку». Та співчуття й допомоги, а тим паче повернення своїх коштів назад, не домігся. Аргументом банку було те, що люди ніби самі віддали гроші у руки «шахраїв», а ті договори, які вони підписали, не зареєстровані у системі обліку «Ощадбанку». Постає риторичне питання: чому тоді пані Скаска довгий час обіймала посаду завідуючої відділення банку? І до кого мали звертатись клієнти, котрі хотіли відкрити рахунок?

«У листі з філії Банку мені пояснили, що мої депозитні договори не зареєстровані в системі обліку банку та відповідно кошти по таких до каси банку не вносились. А ще сказали, що документи (квитанції) про внесення коштів на депозитні рахунки нібито не відповідають певній формі», — розповів ошуканий вкладник Василь Петрович.

Оскільки банк категорично відмовлявся повертати кошти, деякі ошукані вкладники звернулись по допомогу до юристів Львівської приймальні УГСПЛ та згодом отримали свої кошти назад — зокрема пан Василь Дмитрик та пан Іван Олексів.

Юрист приймальні Ніна Хома, яка представляла права та інтереси пана Василя у суді, пояснила, що керівництво банку відверто лукавило, коли заявило, що документи укладені не належним чином і відповідати за крадіжку коштів та злочинні схеми мають саме співробітники, які це вчинили, а не банк: *«Саме банк є гарантом надійності та законності укладеного договору, інакше будь-яка особа, що звертається до банку, ризикує бути ошуканою. Відсутність реєстрації договору у системі обліку банку та, відповідно, не зарахування коштів до каси, не може бути підставою для відмови у поверненні ко-*

штів. Навпаки, це є констатацією факту невиконання банком своїх обов'язків перед клієнтами і не може спростувати факт укладання договору. А от колишні співробітники банку, що привласнювали кошти, мають нести відповідальність перед банком».

У клієнтів банку не було підстав не довіряти співробітникам банку — вони прийшли до установи у робочий час, консультувалися із співробітниками, які від імені банку підписали з ними договори та поставили печатки цієї установи. Зарахування коштів на рахунки банку — також відноситься до компетенції співробітників банку. Клієнти контролювати та перевірити цей процес не можуть. Згідно із частиною 3 ст. 1058 та частини 2 ст. 1068 Цивільного кодексу України, п. 2.1 «Положення відкриття відповідних рахунків та облікування на них грошових коштів у національній та іноземній валюті, залучених від юридичних і фізичних осіб на підставі укладеного в письмовій формі договору банківського вкладу (депозиту), є обов'язком банку, відповідно до якого банк зобов'язаний зарахувати грошові кошти, що надійшли на рахунок клієнта, у день надходження до банку відповідного розрахункового документа». То ж, навіть, якщо гроші і не надійшли на рахунок банку, проте були передані клієнтом у банківській установі співробітникам банку, відповідальність все ж несе банк.

Чимало зусиль доклали юристи приймальні, для того щоб повернути кошти змогли всі вкладники банку, зробивши цю справу стратегічною. «Ощадбанк» увесь час уникав відповідальності і керувався стратегією, яка полягала в тому, що вини банку у тому, що сталося, ніби немає, і винні у всьому працівники банку, які вчинили крадіжку. Проте стратегія юристів УГСПЛ виявилась правильною — відповідальність за дії своїх працівників несе банк. З чим погодився і Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

«Стратегія «Ощадбанку» про те, що кошти можуть бути повернені лише в ході кримінальної справи як відшкодування шкоди (якщо суд її встановить), провалилась цілком і повністю, а от наша стратегія про те, що це договірні, а не деліктні відносини — підтверджена численними судами. Хоча коли ми починали, то банк усіх схилив до своєї стратегії про деліктні відносини. Наша версія стратегії щодо захисту прав ЛЮДИНИ була правильною і далекоглядною! А от банк

зловживав своїми правами, ухилився від виконання своїх зобов'язань і намагався вивернути закон в своїх маргінальних цілях», — розповідає юрист Львівської приймальні УГСПЛ Ніна Хома.

Що ж, ошукані вкладники нарешті відчули полегшення та справедливість і зможуть отримати свої кошти назад, а банк хай перегляне свою політику щодо захисту клієнтів, адже, приймаючи кошти на зберігання та укладаючи договір з вкладником, він виступає гарантом надійності та законності укладеного договору!

Кінець багаторічної містифікації під назвою «Генплан міста Чорткова»

Юристи Тернопільської приймальні УГСПЛ спільно з Громадською організацією ЕГО «Зелений Світ», яка є членом Української Гельсінської спілки з прав людини, створили важливий прецедент у судовій практиці. Правозахисники домоглися скасування Генерального плану міста Чорткова, що на Тернопільщині, прийнятого всупереч негативному висновку державної екологічної експертизи.

Як відомо, згідно з законом «Про екологічну експертизу» проекти генеральних планів міст підлягають державній екологічній експертизі. Що не дивно, адже головний документ, який окреслює принципові питання розвитку, планування й забудови, повинен визначати стан міського довкілля, основні чинники його формування, містобудівні заходи щодо поліпшення екологічного і санітарно-гігієнічного стану, а також території, які мають природоохоронні обмеження у використанні.

Проект Генплану міста Чорткова Тернопільської області було розроблено львівським інститутом «Містопроект» ще у 2007 році. Лише через два роки його було подано на державну екологічну експертизу. Висновок експертів виявився розгромним — «більшість очікуваних впливів на довкілля характеризуються як екологічно не-

допустимі, документація робочого проекту підлягає коригуванню і доопрацюванню!» Але тодішні очільники мерії вирішили приховати негативний висновок експертизи і «затвердити» проект рішенням сесії Чортківської міської ради.

Впродовж семи років тривала судова епопея, метою якої було довести, що Генплан було прийнято у протизаконний спосіб. Хоча судами двох інстанцій це було підтверджено, керівництво міста в особі міського Голови Михайла Вербіцького, у порушення всіх мислимих процедур і з наполегливістю вартою іншого застосування, «протягувало» горезвісний проект Генплану наступним рішенням ради.

Відтак у серпні 2015 року правозахисники звернувся з черговим адміністративним позовом про визнання протизаконним та скасування рішення міської ради від вересня 2013 року. Позов підтримувався через Центр стратегічних справ УГСПЛ.

Невдовзі Чортківський районний суд задовольнив позов і скасував одіозне рішення міської ради. Надалі апеляційна скарга мерії розглядалася у Львівському апеляційному адмінсуді і нарешті була відхилена 12 жовтня 2016 року. Суд вкотре наголосив на необхідності отримання позитивного висновку державної екологічної експертизи проекту Генплану як обов'язкової умови його затвердження.

Новообране керівництво міської ради визнало помилки попередників — в січні 2017 року в Українському державному НДІ проектування міст «ДІПРОМІСТО» вже замовлено новий проект Генплану.

Сподіваємось, що період протизаконних махінацій місцевої влади у містобудівній діяльності нарешті завершився. І що розроблення нового Генплану стане одним з тих кроків, які врешті-решт зламають багаторічну тенденцію занепаду: коли руйнуються архітектурні пам'ятки, спотворюється історичний центр, забруднюється довкілля, занепадає економіка, у аварійному стані чи не усі наявні інженерні системи.

Відмовляти учасникам бойових дій у пільговому проїзді — незаконно

Юристи УГСПЛ стверджують: випадків, коли учасникам бойових дій транспортні перевізники відмовляють у пільговому проїзді, побільшало. Стикнувся з такою проблемою і учасник бойових дій Олександр Радіоновський, котрий не зміг скористатися пільговим білетом через категоричну відмову водія впускати його в автобус.

Пан Олександр хотів поїхати автобусом з Києва до Миколаєва. Як годиться, придбав пільговий квиток у касі Автовокзалу «Київ», що належить Державному підприємству «Київпассервіс», та попрямував на зазначену платформу, щоб пройти в салон автобуса. Та водій не впустив Олександра, хоча автобус був майже порожній. Пояснюючи свою відмову дуже просто — керівництво дало наказ не перевозити пасажирів по пільговим проїзним документам! Перевезення здійснювало приватне підприємство «Васильківтрансавто».

Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», учасники бойових дій мають право на безплатний проїзд автобусами міжміських маршрутів незалежно від відстані та місця проживання.

Збитий з пантелику безпідставною відмовою водія, пан Олександр звернувся до диспетчера Автовокзалу «Київ» Катерини Пасічник — як же так, квиток придбав у касі, гроші сплатив, а водій вперто не впускає в порожній автобус! Однак диспетчер Катерина Іванівна зробила вигляд, що їй це не обходить і відмовилась втручатись в ситуацію. Тоді пан Олександр попросив працівника охорони автовокзалу викликати поліцію, щоб зафіксувати порушення. На виклик приїхав наряд поліції № 104, серед яких були рядові Харченко та Кириченко, та вони відмовились скласти протокол про адміністративне правопорушення.

Облишити все, як є *Учасник бойових дій* Олександр не захотів, адже закон був на його боці, тому звернувся по допомогу до юристів Київської приймальні УГСПЛ.

«Васильківтрансавто» не мало права відмовляти в пільговому перевезенні, тому в його діях вбачається прямий умисел та вина на порушення Закону «Про автомобільний транспорт». Саме тому ми допомогли панові Олександру звернутися до Голосіївського районного суду м. Києва з позовом про захист прав споживачів та вимагали відшкодувати матеріальну та моральну шкоду», — коментує юрист приймальні Анна Ющенко.

Голосіївський суд, розглянувши справу, став на бік пана Олександра, присудивши йому 3 000 грн. моральної компенсації, які зобов'язав сплатити «Васильківтрансавто».

Проте ПП «Васильківтрансавто» не погодилось з рішенням судді та вирішило його оскаржувати в Апеляційному суді м. Києва. Свою незгоду перевізник пояснив просто — у них немає укладених угод з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо пільгового перевезення, держава коштів за перевезення пільговиків не компенсує, тому вони не зобов'язані нікого перевозити.

«Жодним нормативним документом не передбачено такої підстави відмови в пільговому перевезенні, як відсутність у перевізника державного контракту і відповідного замовлення. Якщо дійсно державний контракт та державне замовлення відсутні саме з вини органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, то перевізник має право звертатись до суду з регресною вимогою щодо відшкодування витрат на перевезення пільгових категорій громадян. Однак ПП «Васильківтрансавто» цього не робить, а масово відмовляє соціально вразливим категоріям осіб в пільговому перевезенні», — розповідає юрист Анна Ющенко.

«Купивши пільговий квиток в касі автовокзалу, я розраховував скористатись ним. Однак перевізник, всупереч вимог закону, відмовив мені. Якщо перевізнику не вигідно надавати послуги пільговикам через відсутність державного контракту, то саме йому необхідно спрямувати всі зусилля на вирішення цієї проблеми. А не перекладати відповідальність за відсутність державного контракту на мене та таких як я», — розповідає учасник бойових дій Олександр Радіоновський.

Ані юристи приймальні, ані пан Олександр здаватися не збиралися і до кінця обстоювали свою позицію, звернувшись до Вищого спеціалізованого суду.

Вищий спеціалізований суд скасував апеляційне рішення та залишив в силі рішення суду першої інстанції. У своєму рішенні суд зазначив: *«Відповідачу як автомобільному перевізнику, який здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, забороняється відмовлятися від пільгового перевезення, крім випадків, передбачених законом».*

Суд вищої інстанції поставив жирну крапку у суперечці щодо того, чи мають право учасники бойових дій користуватися послугами перевізника за пільговими білетами.

Харківські переселенці отримали відповідні довідки

Чиновники відмовляли у поновленні довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб, навіть враховуючи ті обставини, що дані посвідчення вже видавалися Управлінням соціального захисту населення Мукачівської районної державної адміністрації.

Пані Олена 22 роки пропрацювала вчителькою у початковій школі. Все своє життя вона віддано присвятила виховній діяльності. Разом з чоловіком виховує трьох дітей. Коли почались бойові дії на Сході України, сім'я вимушено покинула місто Ізюм. Родина втратила свій будинок, все майно. З першого погляду для держслужбовців — буденна історія переселенців. Але відповідну довідку поновляти вони відмовились!

«Наш будинок в зоні АТО розташовано біля стратегічної траси. Пригадую, як по нашій дорозі їхали танки, «тягачі». У сусідів була шиномонтажна майстерня, а коли туди почали заїжджати танки — це вже була остання краплина на користь переїзду. Прибувши сюди ми не мали жодного знайомого. Приїхали з чотирма рюкзачками. Першими нашими помічниками була одна з релігійних громад, — ділиться спогадами харківська переселенка. — Звісно, на початку було важко адаптуватися. Цілий рік я стояла на обліку, шукаючи роботу за спе-

ціальністю. Працевлаштувалася самостійно і зараз вже продовжую працювати за професією у приватній школі. Житло шукали довго, бо через те, що ми багатодітна сім'я, отримували відмову. Але все ж таки ми знайшли дім і зараз проживаємо в селі у Мукачівському районі».

Чоловік Олени брав активну участь в обороні територіальної цілісності, був у самообороні міста Ізюм. Сім'ї неодноразово погрожували, і саме це стало ще однією причиною, чому вони вирішили покинути рідне місто. Тепер повертатися додому небезпечно, тож родина висловлює своє бажання залишитись на Закарпатті, адже тут їм подобається.

Відповідно до наказу Антитерористичного центру при Службі Безпеки України № 33/6/а від 7 листопада 2014 року, Харківська область в період з 7 квітня по 14 вересня 2014 року визначена, як район проведення АТО. А згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1053-р та діючого № 1275-р, місто Ізюм, з якого виїхала родина харківських переселенців, входить до переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція.

Управління соціального захисту населення Мукачівської районної державної адміністрації повідомило пані Олені про технічну неспроможність поновити довідки для їхньої сім'ї. *«Тепер ви не переселенці, а звичайні громадяни, бо місто Ізюм — не зона проведення АТО»*, — заявили держслужбовці.

У листопаді 2014 року сім'я звернулась до Управління соціального захисту населення Мукачівської районної державної адміністрації (УПСЗН Мукачівської РДА) в м. Мукачево за місцем свого проживання із заявою, яка відповідає постанові КБУ від 1 жовтня 2014 р. № 509 «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції» для отримання довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи та отримання адресної фінансової допомоги для внутрішньо переміщених осіб.

13 листопада 2014 року сім'ї спочатку були видані довідки, які підтверджували їхнє переміщення з району проведення антитерористичної операції. Після закінчення терміну дії довідок УПСЗН Мукачівської РДА відмовився продовжити термін їх дії.

Після звернення Ужгородська приймальня УГСПЛ одразу надала сім'ї правову допомогу та забезпечила супровід. Справа набрала обертів та привернула увагу преси.

Впродовж року сім'я із правовим супроводом УГСПЛ зверталася до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Лутковської В. В., Міністерства Соціальної політики України, Народного депутата України та ЗМІ.

Відтак Міністерство соціальної політики України надало лист-відповідь, в якому зазначалось, що вони звернулись до Державного підприємства «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» (ІОЦ) з проханням провести роботи щодо доопрацювання програмного забезпечення в частині внесення відомостей про населені пункти Харківської області згідно з розпорядженням Кабінету міністрів України від 02.12.2015 р. № 1275-р.

Водночас Міністерство Соціальної політики повідомило, що після проведення дослідної експлуатації Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб (далі — ЄІБДВПО) в структурних підрозділах з питань соціального захисту населення та врахування всіх зауважень кінцевих користувачів системи, виявлення та виправлення всіх недоліків програмного забезпечення з жовтня 2016 року ЄІБДВПО введено в промислову експлуатацію.

Слід зазначити, що за інформацією Міністерства, ЄІБДВПО передбачає функцію внесення у ручному режимі відомостей про населенні пункти, де проводилась антитерористична операція.

Однак до отримання інформації з Мінсоцполітики держслужбовці м. Мукачєво в усній формі категорично запевняли Харківську сім'ю ВПО, що вони не мають таких технічних можливостей, а відтак не можуть видати довідки.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Зазначені обставини вважаються загальновідомими і такими, що не потребують доведення, якщо інформація про них міститься в офіційних звітах (повідомленнях) Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Міжнародного Комітету Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, розміщених на веб-сайтах зазначених організацій, або якщо щодо таких обставин уповноваженими державними органами прийнято відповідні рішення.

Відповідно до ст.3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» про захист від примусового внутрішнього переміщення та примусового повернення на попереднє місце проживання громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, за обставин, визначених у статті 1 цього ж закону, має право на захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання.

Адресою покинутого місця проживання внутрішньо переміщеної особи в розумінні цього Закону визнається адреса місця проживання особи на момент виникнення обставин, зазначених у частині першій цієї статті.

Відсутність діючих довідок членів даної сім'ї нанесло матеріальних та інших втрат, зокрема це вплинуло на те, що син Олени не зміг скористатися пільгами при вступі у навчальний заклад, сім'я зіштовхнулася з проблемою оформлення закордонного паспорту, поновлення фото у внутрішньому паспорті. А це порушення соціально-економічних та гуманітарних прав громадянина України. Враховуючи усі факти та відмови управління соцзахисту сім'я за допомогою юристів УГСПЛ звернулася до суду з рядом вимог для відновлення їхніх прав.

Однак до суду і не дійшло. У телефонній розмові пані Олену повідомили, що управління соцзахисту має намір відновити облік її сім'ї.

Наразі сім'я харківських переселенців, що вимушено переїхали до Мукачєво, вже отримала довідки. Як бачимо, ряд послідовних кроків і наполегливість пані Олени поставили крапку у питанні отримання статусу для харківських переселенців.

Як отримати статус учасника бойових дій бійцям добровольчих батальйонів?

До Дніпровської громадської приймальні УГСПЛ звернувся боєць добровольчого батальйону Леонід Бабін, щоб відстояти статус учасника бойових дій, оскільки доводити свою участь в бойових операціях чоловікові потрібно було через суд.

Пан Леонід ще з часів Майдану звертався по допомогу до Дніпровської громадської приймальні, що діє при ГО «Правозахисна група «СІЧ»». Під час буреломних подій Революції Гідності колишній десантник Леонід, батько п'ятох дітей, був незаконно затриманий за участь в акціях непокори та завдяки підтримці дніпропетровських правозахисників вийшов на волю ще до повалення режиму Януковича.

Звернутись до правозахисників пану Леоніду довелось і вдруге.

З початком військових дій на Сході країни чоловік не міг сидіти склавши руки і подався до Добровольчого Українського Корпусу Правого сектору, щоб захищати Батьківщину. Цей шлях став для Леоніда не з простих. Під час участі в бойовій операції під Пісками він був поранений осколком, а в червні 2015 року контужений під Маріїнкою Донецької області. Перше що відчув: дзвін у вухах та крововиливи з вух. Бійця доставили в Дніпропетровську міську лікарню.

Після реабілітації та повернення додому Леонід Бабін подав письмове звернення до Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників Антитерористичної операції щодо надання йому статусу учасника бойових дій як такому, що брав безпосередню участь в Антитерористичній операції. Проте чоловік отримав письмову відмову.

У відмові Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників Антитерористичної операції стверджує, що для визнання особи учасником бойових дій згідно норми Закону необхідно поєднання двох умов: 1) безпосередня участь особи в Антитерористичній операції, забезпечення її проведення, перебуваючи в районах антитерористичної операції у період її проведення; 2) включення добровольчого формування, у складі якого особа брала безпосеред-

ню участь в Антитерористичній операції, до складу Збройних Сил України, МВС, Національної гвардії та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів.

На жаль, на той час військові підрозділи Добровольчого Українського Корпусу Правого сектору не були регулярними частинами Збройних сил України, а тому навіть підтверджена свідченнями інших учасників бойових дій, документами та наказами командування участь Леоніда Бабіна в бойових операціях потрібно було доводити в судовому порядку.

Фактів на користь бійця було чимало. Адже пан Леонід брав участь в бойових діях у зоні проведення Антитерористичної операції у складі Добровольчого Українського Корпусу Правого сектору у період з 15 травня 2014 до березня 2016 року. З 15 травня 2014 року проводив з іншими військовослужбовцями розвідку боєм у населених пунктах Сніжне, Слов'янськ, Краматорськ, Шахтарськ, Докучаєвськ, Гранітне, Костянтинівка, Амросіївка, Мар'їнка, Карлівка, Авдіївка, Піски, Іловайськ Донецької області.

З 31 серпня 2014 року наказом командира 9-го розвідувального штурмового батальйону «Татарина» очолив друге розвідувальне штурмове відділення, до якого входили Постернак Є. В., Слукін М. В., Мартинов А. А, Петренко М. Л, Мудрак В. Н та інші військовослужбовці. З 7 серпня 2014 року до листопада 2014 року виконував розвідувальні операції у населених пунктах Карлівка, Нітайлове, Піски та ін.

При аналізі справи юристом Громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини ГО «Правозахисна Група «СІЧ» Володимиром Плетенком було прийнято рішення звернутися до міжвідомчої комісії у Державній служби у справах ветеранів війни та учасників АТО в порядку до Постанови КМУ від 20 серпня 2014 року № 413 «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в Антитерористичній операції, забезпеченні її проведення». На заяву була отримана негативна відповідь. Після цього юристом Плетенком було укладено заяву до суду в рамках окремого провадження для встановлення факту участі у бойових діях. Суд заяву задовольнив та встановив участь у бойових діях. Готується подання повторної заяви в Державну службу у

справах ветеранів війни та учасників АТО про надання статусу учасника бойових дій. До заяви планується додати рішення суду про встановлення факту учасника бойових дій.

«Поточної роботи було дуже багато, — розповідають юристи приймальні. — Та завдяки наполегливості спеціалістів «СІЧі» та партнерського Центру Травмотерапії «Форпост-HELP», що підтримував справу Бабіна як пріоритетну та здійснює комплексний соціальний супровід родини військового, нам вдалося досягти успіху і рішенням Синельниківського міськрайонного суду Дніпропетровської області було встановлено факт участі Бабіна Леоніда Георгійовича у бойових діях під час проведення Антитерористичної операції на території Донецької області в складі добровольчого Українського корпусу, створеного Правим сектором».

Прикметно, що ухвала суду стане правовим прецедентом у вирішенні схожих позовів та заяв в українських судах на користь учасників бойових дій, які брали участь в проведенні Антитерористичної операції у складі добровольчих батальйонів.

Між тим, готується повторна заява в Державну службу у справах ветеранів війни та учасників АТО з використанням ст. 13 Конвенції з прав людини, оскільки законодавчо досі не урегульовано питання надання статусу учасника бойових дій бійцям добровольчих батальйонів, які не ввійшли до складу Збройних Сил України та МВС.

Коли відмовляється батько...

Як допомогти дитині, від якої відмовився батько? Тим паче, якщо у неї важке захворювання, тим паче, якщо батько — громадянин іншої держави і без його дозволу матері складно вирішувати питання, пов'язанні з вихованням дитини та наданням їй соціальної та медичної допомоги. У такій ситуації опинилась пані Тамара та її неповнолітній син з інвалідністю. Юристи Львівської приймальні УГСПЛ допомогли жінці оформити всі необхідні дозволи та документи.

Доля матері та сина — не з простих. Ще у 90-х роках під час грузинсько-абхазького конфлікту пані Тамарі (*ім'я — змінено*) довелось разом з чоловіком тікати до України. Та війна наздогнала жінку і в Україні — у 2014 році Тамара була змушена знову залишити свій дім, тепер вже в Донецьку, де вона проживала з часу свого переїзду до України, та відправитись з родиною до Львова.

Коли Тамара переїхала до Львова, її чоловік відмовився від неї з сином і пропав. Як згодом вдалося з'ясувати, ще певний час він залишався у Донецьку, доки не повернувся до родичів у Абхазію, де створив нову сім'ю. Через деякий час чоловік зателефонував Тамарі, щоб попросити про розлучення. Щодо свого сина — повідомив, що йому байдуже і займатися його вихованням та фінансово підтримувати не збирається. Пані Тамарі прийшлося залишитися на руках з сином, що має інвалідність, та купою формальних проблем, починаючи від того, що жінка не могла самостійно вирішувати питання виховання сина без участі батька через бюрократичність органів української влади, які з насторогою ставились до неї — двічі переміщеної особи, котра немає громадянства України. Хлопчик опинився не лише без батька, а й без підтримки з боку держави, в якій народився, адже матері без згоди батька відмовляли у отриманні на дитину соціальної допомоги, постійно виникали проблеми з оформленням документів, зокрема медичних. Останні два роки батько сина жодного разу не поцікавився про його долю. Та пані Тамара не опустила руки, адже її син потребував посиленої опіки, був вразливим та тонкої натури хлопчиком, зокрема не лише через складні сімейні обставини, а й пережиті потрясіння на Сході країни.

До юристів Львівської приймальні УГСПЛ пані Тамара спочатку звернулась із проханням допомогти вирішити питання заборони перетину кордону сином без дозволу батька та набуття громадянства, адже вона вже близько 20 років проживає в Україні.

Щодо перетину кордону, то юристи швидко вирішили це питання: оскільки і мати, і батько хлопчика іноземні громадяни, дозволу обох при перетині кордону не вимагається — про що юристи отримали відповідне письмове підтвердження для пані Тамари від Державної прикордонної служби України.

Стосовно комплексного вирішення питання захисту прав дитини, юристи приймальні розглянули питання можливості позбавлення батька хлопчика батьківських прав, адже той не цікавиться долею сина. Однак на практиці все виявилось не так просто. *«Ситуація ускладнювалась іноземним громадянством батька, відсутністю відомостей про місце його актуального проживання та останнім відомим місцем проживання на тимчасово окупованій території. Ми підготували позовну заяву з обґрунтуванням на підставі міжнародно-правових актів та запропонували низку процесуальних рішень для полегшення розгляду справи»,* — розповідає юрист приймальні УГСПЛ Олег Ільницький.

Згідно зі ст. 28 Договору між Україною та Республікою Грузія «Про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах», ратифікованого Законом України від 22.11.1995 року № 451/95-ВР, правовідносини між батьками та дітьми визначаються законодавством тієї Договірної Сторони, на території якої вони мають спільне місце проживання. Якщо місце проживання будь-якого з батьків і дітей знаходиться на території другої Договірної Сторони, тоді правовідносини між ними визначаються законодавством Договірної Сторони, громадянином якої є дитина.

Хлопчик народився в Україні, відповідно — має українське громадянство. Саме тому до регулювання відносин повинно застосовуватися законодавство України та встановлено компетенцію українських судів.

Далі була низка питань щодо територіальної юрисдикції, аби справу розглядали суди у Львові, де перебувала пані Тамара із сином, отримання доказів ухилення батька від виконання своїх обов'язків, робота з органами опіки і піклування, висновок якого за процедурою необхідний суду для прийняття рішення. Та разом з юристами приймальні пані Тамара успішно пододала всі формальності.

Слід відзначити не лише законний, але й гуманний підхід головуючого судді Личаківського районного суду м. Львова у справі. На судове засідання батько хлопчика так і не з'явився, хоча його було оповіщено у встановленому цивільно-процесуальним законодавством порядку. На щастя матері, суд задовольнив позов, і рішення вже набрало законної сили. Батька дитини було позбавлено батьківських

прав, що суттєво допоможе пані Тамарі у вирішенні питань, пов'язаних з вихованням дитини, а самому хлопчику — отримати відповідну медичну та соціальну допомогу.

Пенсіонер домігся перерахунку пенсії

Юристи Рівненської приймальні допомогли пенсіонеру за вислугою років підготувати ряд документів, щоб домогтися справедливості — перерахування пенсії згідно з його трудовим стажем.

У грудні 2015 року до Рівненської громадської приймальні звернувся житель Острога — Анатолій Аврамович, який з 1998 року є пенсіонером за вислугою років. Пан Анатолій розповів, що під час обрахунку його трудового стажу для призначення пенсії, працівниками Управління Пенсійного фонду України в Острозькому районі Рівненської області не було враховано два роки та два місяці, які він пропрацював на посаді корчеруба трудового заводу № 8 Славутської артілі «Смолопродукт». Це підтверджувалося відповідними записами у трудовій книзі.

«Звернувшись до Управління Пенсійного фонду України в Острозькому районі з приводу даного питання, я отримав відповідь, що згідно Постанови Держкомпраці від 02.02.1963р. №20 переоформлення трудових книжок, виданих до 14.02.1963 року не проводилося, і при заповненні трудових книжок до цієї дати запис про загальний трудовий стаж вносився без розшифровки на підставі документів або зі слів працівника», — розповідає острожанин пан Анатолій.

Трудова книжка Анатолія Аврамовича була заповнена після 21.02.1963 року, відповідно усі записи в ній повинні мати посилання на накази, розпорядження чи інший акт адміністрації про зарахування чи звільнення працівника, бути завірені підписом керівника та печаткою.

«Разом з тим, у мене був оригінал виданої на моє ім'я службової характеристики, посвідченої підписом Голови правління артілі «Смо-

лопродукт» та печаткою підприємства», — додав Анатолій Аврамович. У цій характеристиці зазначено, що пан Анатолій працював в артілі «Смолопродукт» протягом періоду, який дорівнює одному року та 11-ти місяцям.

«Характеристика видана на ім'я працівника і належним чином посвідчена — тобто це є офіційний документ, який підтверджує факт роботи працівника на підприємстві. Це дає підставу зарахувати до загального трудового стажу принаймні період, який зазначений у такому документі, за умови, що дата звільнення працівника невідома», — наголошує юрист, координатор Рівненської приймальні УГСПЛ Марія Цип'ящук.

Відповідно до п. 3 Порядку, підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 року за відсутності у трудовій книжці необхідних записів або коли містяться неправильні чи неточні записи про періоди роботи, для підтвердження трудового стажу приймаються, з-поміж іншого, характеристики, які містять відомості про періоди роботи.

«Ми одночасно подали до суду заяву про встановлення юридичного факту — роботи Анатолія Аврамовича на вказаному підприємстві і звернення до Управління пенсійного фонду — спочатку в районі, пізніше — в обласне і, зрештою — звернулися до Пенсійного фонду України. Також ми зверталися до Міністерства соціальної політики України за роз'ясненням з приводу того, чи є службова характеристика документом, який підтверджує трудовий стаж і отримали ствердну відповідь. Острозький районний суд відмовив у відкритті провадження за непідсудністю даної справи (на думку суду) — судам загальної юрисдикції. Разом з тим, Пенсійний фонд України погодився, що пенсія пана Анатолія підлягає перерахунку у зв'язку із необхідністю зарахувати його трудовий стаж у артілі на посаді корчеруба», — розповідає юрист Рівненської приймальні УГСПЛ Марія Цип'ящук.

Перед великим святом Пасхи Анатолій Аврамович отримав гарну новину, прийшов лист від Пенсійного фонду України, де зазначалося, що йому перерахують пенсію відповідно до його трудового стажу,

врахувавши період, який він працював на посаді корчеруба трудового заводу № 8 Славутської артілі «Смолопродукт».

«Коли отримав відповідь з Києва від Пенсійного фонду України, одразу пішов до Управління Пенсійного фонду України в Острозькому районі Рівненської області. Але мені відповіли, що їм ще не приходило розпорядження. Сказали набратися терпіння і чекати. Я чекав, а згодом подзвонили і повідомили, що вже перерахували мені пенсію та виплатили кошти за весь час, поки я отримую пенсію. Тому уся робота була не даремною», — ділиться радістю Анатолій Аврамович.

Міністерство оборони відмовляє у виплатах військовослужбовцям

Юристи УГСПЛ стверджують: Міністерство оборони України йде на хитрощі, щоб не надавати одноразову виплату військовослужбовцям з інвалідністю. Чиновники маніпулюють старою та новою редакцією Порядку призначення та виплати допомоги. До того ж, така маніпуляція створює корупційні ризики.

До Львівської приймальні УГСПЛ звернувся військовослужбовець ще Радянської Армії з проханням допомогти йому отримати виплату одноразової допомоги через інвалідність, яку чоловік отримав під час проходження військової служби. Проте Міністерство оборони безпідставно відмовило у виплатах.

Про те, що для військовослужбовців з інвалідністю існує можливість отримати одноразову грошову допомогу, пан Роман дізнався нещодавно — від таких же, як і він колишніх військовослужбовців. Звернувся з відповідною заявою до Міністерства оборони України. Чоловік мав на це право, згідно зі ст.ст. 16, 16-1 Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та [Порядок](#), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2013 року № 975.

Однак, прийнявши документи, Міжвідомча комісія при Міністерстві оборони України залишила документи пана Романа без розгля-

ду. Мовляв, інвалідність не було оформлено у тримісячний строк після закінчення військової служби, а значить і виплат не буде.

Медико-соціальною експертною комісією (МСЕК) було чітко встановлено зв'язок набутої інвалідності пана Романа із виконанням обов'язків військової служби. Ще у молодості при проходженні військової служби він отримав множинне осколкове поранення м'яких тканин, що спричинило інвалідність. Наразі пан Роман виховує сина, який також має інвалідність через важке захворювання та проходить реабілітацію. Звісно, додаткові кошти від держави були б для сім'ї військовослужбовця не зайвими. Саме тому чоловік, шукаючи справедливості, листувався через Інтернет-форум із партнерськими організаціями УГСПЛ, які для отримання фахової та дієвої допомоги порекомендували звернутися йому до юристів Львівської приймальні УГСПЛ. Пан Роман так і вчинив.

Юристи приймальні підтвердили, що пан Роман має право отримати від держави таку виплату. Справа у тому, що Комісія, відмовляючи чоловікові, у своєму рішенні посилалась на старий Порядок, який наразі не є чинним. Як пояснюють юристи УГСПЛ, норма щодо обмеження строку призначення допомоги колись дійсно була, проте її було виправлено у змінах до законодавства України від 2012 року, що набули чинності з 2014 року. Відповідно — посилання Комісії на старий Порядок не має жодного обґрунтування, а пан Роман має законне право отримати одноразову грошову допомогу. Саме тому юристи від імені чоловіка звернулись до суду, який виніс рішення на його користь, зобов'язавши Міністерство оборони розглянути документи пана Романа відповідно до Порядку 2013 року.

«Міноборони, «граючись» із застосуванням норм нечинних актів, навмисно «відфутболює» значну кількість потерпілих. Так, лише разом з нашим заявником у втяязі з отриманого протоколу міжвідомчої комісії Міністерства відмовили 6 особам з Львівської області. Ми ж у суді зобов'язали розглядати питання виплати за чинним Порядком, що однозначно призведе до позитивного вирішення питання призначення та проведення виплати. Вважаємо, що вказана практика правозастосування Міноборони є незаконною, оскільки право на отримання одноразової допомоги виникло зі внесенням відповідних змін до законодавства, — пояснює Олег Ільницький, юрист Львівської

приймальні УГСПЛ. — До того ж, це обмежує законне право на належні соціальні виплати громадян на сьогодні — оскільки фактично змінюється порядок реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги, шляхом встановлення спеціальних дискримінуючих правил застосування Порядку призначення та виплати допомоги, що не відповідає Закону щодо осіб, які отримали інвалідність у зв'язку із виконанням обов'язків військової служби до набрання чинності відповідними законодавчими змінами та не отримували її раніше».

На жаль, застосування старої норми Закону має масовий характер. Так, лише по Львівському ОВК за одне засідання комісії відбулось 6 повернень документів. Саме тому, на думку юристів УГСПЛ, необхідно є зміна протиправної практики застосування. Більше того, прописана складність норми містить корупційний ризик щодо оцінки дати виникнення права та можливість неоднозначності підходів у вирішенні питання.

Ліквідаторка аварії на ЧАЕС відстояла право на справедливий розмір пенсії

До громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини у м. Херсоні звернулась пенсіонерка пані Галина, що є ліквідатором аварії на ЧАЕС, якій Пенсійний Фонд України заборгував понад 45 тисяч грн.

У 2009 році пенсіонерка звернулася з позовом до Управління Пенсійного Фонду України в м. Херсоні про зобов'язання здійснити перерахунок та виплату пенсії. Згідно постанови Херсонського міського суду, в 2010 році було зобов'язано Управління Пенсійного Фонду України в м. Херсоні здійснити нарахування та виплату громадянці пенсію у розмірі не нижче 8 мінімальних пенсій за віком та щомісячну додаткову пенсію за шкоду, заподіяну здоров'ю, у розмірі 75 % мінімальної пенсії за віком. Апеляційний суд залишив це рішення без змін.

Але незважаючи на рішення суду, що набрало законної сили, Управління Пенсійного Фонду України у м. Херсоні в період з 2010

по 2016 фактично не вчинив необхідних дій, спрямованих на нарахування та виплату пенсії за рішенням суду, хоча всі процедури примусового виконання рішення було застосовано у відповідності до чинного законодавства. Рішення суду було виконано частково.

Через зазначені обставини станом на березень 2016 року Управління Пенсійного Фонду у м. Херсон не нараховувало та не виплатило пані Галині кошти у сумі понад 45 тисяч грн, що підтверджується постановою Одеського апеляційного адміністративного суду. Тому пані Галина звернулася до відповідача із заявою про сплату заборгованості з виплати пенсії за рішенням суду, на що їй було відмовлено.

Чинним законодавством України встановлено соціальні гарантії для осіб, що є ліквідаторами та постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. І завданням органів державної влади є дотримання цих гарантій та обов'язкове забезпечення усіх, хто має право на зазначені виплати. Зокрема, ст. 49 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» пенсії особам, віднесеним до категорій 1, 2, 3, 4, встановлюються у вигляді: а) державної пенсії; б) додаткової пенсії за шкodu, заподіяну здоров'ю.

Оскільки рішення суду не виконувалося, нарахування та виплата пенсії у повному обсязі не проводилися, юристи приймальні вирішили звернутися до суду з позовом про стягнення з Управління пенсійного фонду України у м. Херсоні 45 тисяч грн. Проте Херсонський міський суд прийняв рішення повернути позовну заяву, посилаючись на те, що вона була подана з порушенням положень чинного законодавства, що регулює порядок звернення до адміністративного суду. Тому, щоб продовжити розгляд справи у суді першої інстанції, юристам приймальні довелося оскаржувати цю ухвалу у Одеському апеляційному адміністративному суді.

У вересні 2016 року Одеський апеляційний адміністративний суд задовольнив апеляційну скаргу, скасувавши рішення суду першої інстанції та направив позовну заяву до Херсонського міського суду Херсонської області для відкриття провадження та подальшого розгляду. Про це рішення жінка дізналася лише в березні 2017 року. Суд зазначив, що повертаючи позовну заяву суд першої інстанції виходив з того, що позивачка звернулася до суду з порушенням строків,

встановленими ч. 9 ст. 267 КАС України, тобто вчинила дії для встановлення судового контролю за виконанням постанови Одеського апеляційного адміністративного суду від 12 лютого 2015 року. Проте з таким висновком суду юристи приймальні погодитися не могли, оскільки з тексту позовної заяви вбачається, що позивачка просить стягнути з Управління Пенсійного фонду України в м. Херсоні несплачену частину пенсії відповідно до рішення апеляційного суду. При цьому пані Галина вже звернулася до виконавчої служби для виконання вказаного рішення. Тобто оскаржена ухвала суду першої інстанції про повернення на підставі ст. 267 КАС України була поставлена з порушенням норм процесуального права. На теперішній час справа перебуває на розгляді у Херсонському міському суді Херсонської області.

Завдяки допомозі юристів громадської приймальні УГСПЛ було розблоковано механізм захисту прав пенсіонерки та подальшого стягнення суми заборгованості з Управління Пенсійного Фонду в м. Херсон.

«Кримський арешт»: зняття арешту на майно, накладеного у Криму

Після анексії Криму громадяни, які мали арештоване майно на півострові, потрапили у пастку. Адже зняти такий арешт в умовах окупації практично неможливо. Представники державної влади у таких ситуаціях лише розводять руками.

На жаль, в Україні розповсюдженою є практика, коли власник арештованого майна виконує всі свої зобов'язання, проте орган, що накладав арешт, всупереч законодавству не скасовує його. У майбутньому таке майно неможливо продати, подарувати або іншим чином розпорядитись ним. Як правило, з цієї ситуації є вихід — потрібно звернутися до суду із позовом про звільнення майна з-під арешту. Однак, якщо Ви власник арештованого майна в окупованому Криму, ця проста ситуація перетворюється на

суттєву проблему. Причина — після окупації Криму відповідні українські органи влади були ліквідовані, а документація втрачена.

«Зняття арешту з майна в судовому порядку — це завжди непроста процедура. Суд має викликати орган, що накладав арешт, заслухати його пояснення та пересвідчитись, що арешт може бути знято. У випадку зняття арешту, накладеного в Криму, зробити це неможливо. Тобто суд взагалі не може отримати ніяких відомостей про обставини накладення арешту та дізнатись, чи є арешт правомірним», — пояснює суть проблеми Анна Рассамахіна, юрист Спеціалізованої громадської приймальні УГСПЛ зі справ Криму.

За справи «кримського арешту» неохоче беруться приватні юридичні фірми. А якщо і беруться, то їхні послуги коштують дуже дорого. Проте таку нетипову та складну ситуацією допомагають успішно вирішити юристи Спеціалізованої громадської приймальні УГСПЛ зі справ Криму, яким вдалося випрацювати механізми розв'язання проблеми.

Свого часу до громадської приймальні звернулось двоє громадян, майно яких було арештоване в Криму. У одного — постановою прокуратури, в іншого — постановою податкової поліції (тоді ще міліції). Ситуації схожі, обидва арешти були винесені більше 10 років тому у межах розслідування кримінальних справ. Кримінальні справи через деякий час були закриті за відсутності складу злочину, а скасувати арешти слідчі забули. Після окупації Криму ці люди переїхали на материкову Україну та придбали квартири, які автоматично потрапили під арешт. Адже запис в електронному реєстрі прав на нерухоме майно розповсюджується на будь-яке майно особи.

Безперешкодне здійснення права власності гарантується Конституцією України. Відповідно, як зазначає Анна Рассамахіна, незаконні обмеження цього права мають бути скасовані: *«Керуючись саме такою логікою, ми звернулись до суду з вимогою про зняття арешту. Та витребували докази того, що арешт майна є обґрунтованим, а особа, на майно якої накладено арешт, має невиконані грошові зобов'язання. Іншими словами, ми запропонували Генеральній прокуратурі України, Міністерству внутрішніх справ та Державній фіскальній службі України надати інформацію про кримінальні справи, відкриті щодо наших клієнтів. Від вказаних органів надійшли відповіді про*

відсутність інформації щодо відкритих кримінальних проваджень. Ніхто не зміг підтвердити законність існування арешту майна. Цих доказів виявилось достатньо, і арешти було знято. Судові процеси тривали майже півтора року».

Багато питань щодо статусу окупованих територій та правових наслідків окупації не врегульовано на державному рівні, нотаріуси, судді та інші чиновники часто залишаються наодинці з найскладнішими юридичними питаннями, пов'язаними з окупацією. Тому важливо шукати та знаходити вихід з цих складних ситуацій.

Права людини в зоні АТО: хто відповідь за помилки держави?

*Міністерство оборони та Служба Безпеки України майже рік запевняли жінку в тому, що її чоловік, учасник АТО, боєць Збройних Сил України, перебуває у полоні. Увесь цей час **Наталія** докладала усіх зусиль, щоб визволити свого **Віктора** з рук ворога. Лише через рік, завдяки зусиллям волонтерів, вдалося з'ясувати, що боєць загинув...*

Подарована державою марна надія обернулася для жінки знущаннями та маніпуляціями зі сторони ворога. У жовтні 2014 року дружині загиблого бійця АТО почали телефонувати і говорити, що її чоловік нібито живий і перебуває у полоні, проте стан його є важким. Потрібна медична допомога та лікування. Також її запевняли у тому, що Віктора можна врятувати, якщо зібрати на лікування 14 тисяч гривень. У цьому переконував жінку Микола Золотаренко, котрий представився «волонтером», який ніби витягував поранених полонених. На ділі, Золотаренко, прикриваючись благородними намірами, ошукав дружину загиблого бійця та інших волонтерів, які допомогли зібрати необхідну суму грошей та перерахували йому на картку. Після цього до пані Наталі двічі телефонували з телефону Віктора і залякували невідомі зі сторони ополченців. Ще через деякий час прибічниця сепаратистів Даша Морозова запевня-

ла жінку, що її чоловік живий і перебуває у лікарні, медики надають йому необхідне лікування. Згодом стало зрозуміло, що все це було маніпуляцією...

Навесні 2015 року Наталя вирішила подавати позов до Європейського суду, щоб визволити чоловіка з полону.

Юристи Рівненської громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини підготували відповідну заяву до Європейського суду за Правилom 39, яке передбачає термінові звернення, коли існує загроза здоров'ю чи життю людини. До слова, на сьогодні, завдяки такій практиці, вдалося визволити з полону біля 100 українських бійців.

Паралельно дружині бійця з пошуками допомагали добровольці з волонтерської організації «Всеукраїнське об'єднання родин учасників АТО». Парадоксально, що саме волонтери, а не Служба Безпеки України, розшукали чотирьох бійців, які були очевидцями ситуації, та з'ясували, що Віктор загинув.

Виявилось, що боєць АТО Віктор зник 25 серпня 2014 року. Разом ще з чотирма бійцями він потрапив під обстріл при атаці ворогом їхнього підрозділу. Чотири товариша Віктора, які вижили, розповіли, що усі вони отримали досить важкі поранення, однак сепаратисти не надали їм належної медичної допомоги. Щоправда, вони ввели морфін для знеболення та залишили бійців помирати на полі бою. До ранку Віктор помер.

Іншим чотирьом пораненим довелось самотужки рятуватись — бійці повзли дорогою поблизу селища Дзеркального (Донецька область) та просили допомоги у місцевого населення. Проте мешканці робили вигляд, що нічого страшного не відбувається. І лише водій маршрутного автобуса, який проїжджав повз, — попри відверті і категоричні претензії пасажирів — підібрав поранених солдат і довів їх до найближчого населеного пункту, звідки вони могли дістатися шпиталю.

«Ненадання медичної допомоги є грубим порушенням права людини на життя, а також на гуманне та людське поводження. Попри те, що ці порушення відбулися під час фактичних військових дій — це жодним чином не виправдовує злочинців, адже низка міжнародних документів — Женевські конвенції, т.з. Стамбульський протокол та ін. — одно-

значно та безапеляційно проголошують обов'язок надати належну медичну допомогу пораненим учасникам збройного конфлікту, або тим, хто такої допомоги потребує. У цьому ж випадку можна припустити, що вчасно надана перша допомога врятувала б українського бійця від смерті. На жаль, його просто залишили помирати на полі бою», — розповідає Марія Цип'ящук, юрист Рівненської громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини.

Пізніше інформацію від волонтерів про загибель Віктора підтвердила експертиза ДНК. Однак в ході таких процесуальних процедур жінці та батькам загиблого довелося пройти через справжні тортюри: впізнавати тіло Віктора по фото, де його обличчя було важко впізнати — з моменту загибелі бійця і до його поміщення в морг його тіло «мандрувало» територією АТО більше місяця в кузові вантажних військових автомобілів. При цьому погода у вересні була ще досить теплою; пізніше Наталя поїхала до тоді ще Дніпропетровська, щоб бути присутньою під час ексгумації тіла загиблого і його впізнання під час слідчої дії.

«Волонтери надають інформацію швидше і володіють нею краще, ніж відповідні державні органи. Проте робота добровольців ніяким чином не має виправдовувати бездіяльність державних служб. Помилки можуть траплятися. Однак нам незрозуміло, для чого надавати інформацію, в якій немає певності — тим більше, коли ця інформація стосується людських надій і людського горя», — коментує юрист Марія Цип'ящук.

Із заявою до тоді ще міліції дружина загиблого бійця Наталя звернулася у жовтні 2014 року — щоб оскаржити дії та бездіяльність усіх причетних сторін за залишення у небезпеці військового і ненадання йому відповідної медичної допомоги, а також надання державними органами недостовірної інформації. Наразі юристами громадської приймальні складено та вже втретє подано клопотання до слідчого відділу поліції у м. Дніпро про призначення судово-психологічної експертизи на встановлення ступеня моральної шкоди, яка була спричинена пані Наталі як вчиненням самого злочину (тобто жорстокого вбивства її чоловіка), так і бездіяльністю і неправомірними діями органів державної влади України, які безвідповідально та неналежним чином виконують свої обов'язки.

Суди підтримали гарантії для осіб, які виконують військовий обов'язок на строковій військовій службі

У жовтні 2016 року до приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини у Львові звернувся громадянин Василь В. з проханням допомогти вирішити складну для нього правову ситуацію.

Суть справи полягала в тому, що у квітні 2015 року Василь В. був призваний на строкову військову службу. Коли він звернувся до роботодавця, там йому одразу ж порекомендували написати заяву, на підставі якої він був звільнений з роботи з оборонного державного підприємства у зв'язку із призовом на строкову військову службу згідно з п. 3 ст 36 КЗпП України. Водночас, його запевнили у прийнятті на роботу після звільнення зі служби.

Під час проходження служби, від товаришів у частині він дізнався, що за ними зберігається не лише робоче місце, але й середній заробіток за весь час служби за призовом.

По завершенню служби у квітня 2016 року Василь В. звернувся до Роботодавця і до органів контролю за дотриманням трудового законодавства, однак там, посилаючись на правову складність ситуації, а також наявність власноручної заяви особи про звільнення з підстав призову, відмовилися виправляти ситуацію.

Тож перше питання, що постало перед хлопцем — а чи дійсно він має право на гарантії, про які йому розповідали товариші? З ним він і прийшов до приймальні УГСПЛ у м. Львові.

«Ситуація, у якій опинився заявник зумовлена складністю правового регулювання статусу осіб, які були призвані на строкову військову службу у перехідний період початку 2015 року, — коментує юрист Львівської приймальні УГСПЛ Олег Ільницький. — Проблеми з несистемними та частими змінами до профільного законодавства про статус осіб, призваних для проходження військової служби та трудового законодавства, паралельний призов на строкову військову службу та за мобілізацією, визначення та дія «особливого періоду», зумовили істотні проблеми не лише для кадрових служб роботодавців,

але й відверто складні для судового вирішення справ за правилами цивільного судочинства. Водночас, вказана справа ускладнювалася ще й тривалими строками після незаконного звільнення, бо ж як відомо у трудових спорах давність для звернення до суду взагалі скорочена».

Однак, комплексно опрацювавши законодавство, та, відновлюючи картину правового регулювання на момент виникнення спірних правовідносин, юристи приймальні прийшли до висновку, що спеціальне правове регулювання Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» в частині забезпечення гарантій для будь-яких осіб (збереження місця праці і середнього заробітку), які призвані для проходження будь-якого виду військової служби у цей період, має пріоритет над нормами Кодексу законів про працю України (які були приведені у відповідність лише у травні 2015 року). Більше того, єдина природа виконання завдань осіб, які проходять військову службу, незалежно від підстав проведення призову, вимагає рівності у підходах до забезпечення прав та інтересів військовослужбовців. Проходження ж строкової служби та вжиття заходів позасудового захисту прав, враховуючи юридичну складність ситуації для особи, були визнані судом першої інстанції достатніми підставами для поновлення строку звернення до суду.

27 березня 2017 року, після перегляду справи та тривалих дискусій учасників судового процесу щодо доведення озвученої правової позиції перед судом, Апеляційний суд Львівської області, куди звернувся роботодавець після рішення першої інстанції, також підтримав правову позицію Василя та його представника, відхиливши апеляційну скаргу.

«Звичайно на сьогодні вказана ситуація не має підстав для повторення, оскільки суперечливі підходи законодавця усунуті, однак вона дає інший важливий урок: боротьба за свої права не повинна зупинятися, незважаючи на складнощі, оскільки саме це дає можливість виправити Вашу ситуацію, а також надати сигнал усьому державному апарату про помилки та необхідність їх виправлення на майбутнє. У відстоюванні власних прав — ми боремося і за майбутнє держави, у якому нам разом жити», — вважає Олег Ільницький.

Неправомірний штраф від патрульних поліцейських скасовано

До громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини у Сумах звернувся чоловік, який вирішив боротися за свої права та виступити проти дій патрульної поліції. Прикрий випадок трапився ще у липні, але лише у грудні 2016 року Ковпаківський районний суд м. Суми поставив крапку у цій справі.

За словами пана М., того вечора він, не порушуючи правила дорожнього руху, зупинився на одній з вулиць Сум, щоб висадити пасажирів з машини. Саме у той момент під'їхав автомобіль патрульної поліції. Поліцейські підійшли до нього та пред'явили вимогу передати посвідчення водія та документи на автомобіль. Після отримання документів, поліцейський сів до свого патрульного автомобіля і почав там щось заповнювати. Побачивши такі його дії, М. намагався дізнатися, що саме сталося, казав, що не порушував Правил дорожнього руху, але адекватної реакції від суб'єкту владних повноважень він так і не отримав. Патрульний мовчки заповнював відомості з документів та не відповідав на жодні питання. Лише через деякий час, він вирішив задовольнити цікавість водія та повідомив, що той зупинився за дванадцять метрів від дорожнього знаку 5.41.1 для зупинки маршрутних транспортних засобів, а це порушує п.15.9. «е» Правил дорожнього руху. Після цього М. віддали документи та відпустили, пообіцявши, що через деякий час буде складено відповідну постанову про притягнення його до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу у розмірі 255 гривень. Більше того, у разі несплати цієї суми, через певний час він має сплатити подвійний штраф — 510 гривень.

Протокол про адміністративне правопорушення, постанову у справі про адміністративне правопорушення, у присутності М. не склалися. Права та обов'язки йому теж ніхто не пояснив. Більше того, ані сам чоловік, як нібито правопорушник, ані будь-які свідки опитані не були. Як саме патрульний зробив вимірювання відстані до знаку, теж залишилось загадкою.

Лише через декілька днів він отримав постанову у справі про адміністративне правопорушення, з якої дізнався, що нібито скоїв ад-

міністративне правопорушення передбачене ч.1 ст.122 КУпАП, а інспектор Управління патрульної поліції в м. Суми склав постанову у справі про адміністративне правопорушення (тобто фактично було розглянуто справу про адміністративне правопорушення на дорозі), якою його було притягнуто до адміністративної відповідальності за ч.1 ст.122 КУпАП — у вигляді штрафу у сумі 255 гривень. З цим М. ніяк не хотів погоджуватися, тому і звернувся до правозахисників.

У громадській приймальні УСГПЛ у Сумах юристи допомогли скласти М. адміністративний позов про визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та скасування постанови про накладення адміністративного стягнення. У заяві до суду було викладено усі його заперечення та зауваження щодо дій патрульних.

У відкритому судовому засіданні 01 грудня 2016 року було вирішено: позовні вимоги М. до інспектора Управління патрульної поліції в м. Суми задовольнити повністю, постанову про притягнення до адміністративної відповідальності у виді штрафу — скасовано. За словами пана М., якби він порушив правила дорожнього руху, то готовий був нести за це відповідальність. Але у цьому випадку співробітники поліції наклали штраф неправомірно, допускаючи грубі процесуальні порушення, тож відстоювання власних прав для чоловіка було принциповим.

Відновлено право на громадянство для неповнолітньої дитини вимушених переселенців

16-річний Ануш, котра народилась і виросла в Україні, але за походженням не є етнічною українкою, Державна міграційна служба України вперто відмовляла у видачі паспорта громадянина України.

Причиною відмови стало те, що дівчина не могла надати паспорт батька, який було втрачено через війну на Сході України — родині довелось покинути окупований Донецьк, у якому вона довгий час проживала.

Матір дівчинки, пані Елеонора, та її родина за своє життя вдруге стали вимушеними переселенцями. Родина тікала від війни двічі. Вперше — восени 1988 року жінка та її сім'я вимушені були покинути рідну домівку в Азербайджані, отримати офіційний статус біженців у Вірменії та згодом виїхати до України, де народились її діти. Та війна наздогнала родину і тут — у 2014 році жінці разом з чоловіком та дітьми довелось вдруге тікати, цього разу з окупованого Донецька.

«Ми змушені були знову рятували своє життя. Виїхали із Донецька влітку на одному з останніх потягів, які ще ходили, залишивши там все. Мене та моїх дітей було взято на відповідний облік внутрішньо переміщених осіб, що підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, виданою Управлінням соціального захисту населення Сумської міської ради»,— розповідає пані Елеонора.

Коли дівчинці виповнилось 16 років і вона звернулась до територіального підрозділу Міграційної служби у місті, щоб отримати паспорт, їй відмовили. Працівники Міграційної служби, крім документів матері, вимагали підтвердження громадянства батька. На момент народження дівчинки її батько вже отримав українське громадянство, а матір мала посвідку на постійне проживання. Проте у свідоцтві про народження дівчинки було зроблено помилку — батька записали як громадянина Вірменії.

Українське громадянство батька дівчинки родина могла підтвердити лише уцілілою ксерокопією втраченого паспорта. Чоловік залишився без паспорта на одному з блок-постів у Донецьку, де його було затримано невідомими озброєними особами, які через надумані причини його сильно побили, пограбували, а також знищили особисті речі, зокрема паспорт.

Оскільки міграційні служби вперто відмовляли Ануш, яка досягла 16 років, у видачі паспорта, дівчина та її матір звернулись по допомогу до Сумської громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини.

«Підстав відмовляти дівчині у видачі паспорта громадянина України у міграційних служб не було. Як зазначено на офіційному сайті Державної міграційної служби України, у розділі «Набуття громадянства України за народженням» у залежності від підстав для на-

буття громадянства, подаються: особа, батьки або один з батьків якої на момент її народження були громадянами України (частина перша статті 7 Закону), один з її батьків подає такі документи: заяву про оформлення набуття особою громадянства України за народженням; копію свідоцтва про народження особи; копію паспорта громадянина України або іншого передбаченого статтею 5 Закону документа, що підтверджує факт перебування одного з батьків особи у громадянстві України на момент її народження. Усі ці документи були в наявності», — розповідає помічниця координатора приймальні УГСПЛ у Сумах Наталія Єсіна.

Юристи приймальні підготували офіційну заяву до територіального підрозділу Державної міграційної служби у м. Суми, в якій попросили надати письмове роз'яснення щодо процедури отримання в даній ситуації паспорта громадянина України із посиланням на конкретні норми законодавства України, якими це передбачено. Цього разу чиновники раптом змінили думку і відписали, щоб дівчина прийшла до них оформити паспорт громадянки України.

Ануш не могла отримати паспорт майже впродовж року від того дня, коли їй виповнилось 16 років. Хоча, відповідно до українського законодавства, мала на це право, навіть незважаючи на труднощі із паспортом її батька. І тут, з одного боку, постає питання, чому працівники Державної міграційної служби створюють перепони і ускладнюють просту процедуру оформлення паспорта, замість того, щоб допомогти оперативно вирішити проблему? А з іншого — ця історія ще раз засвідчує, що чим наполегливіше ми боротимемось за свої права, тим швидше настане той час, коли держслужбовці сумлінно виконуватимуть свої обов'язки. А так і має бути у правовій державі.

Кінець абсурдної постанови Кабміну

Спеціалізована громадська приймальня УГСПЛ зі справ Криму спільно з Фондом стратегічних справ Української Гельсінської спілки з прав людини домоглися скасування постанови Кабінету Міністрів України №1035, що значно обмежувала перевезення окремих товарів з тимчасово окупованої території Криму на іншу територію України.

Адвокат із Сімферополя Юлія Лісова в 2014 році переїхала жити і працювати з Криму до Києва і поступово перевозила свої речі. У 2016 році все значно ускладнилось через постанову Кабміну №1035. Постанову цю прийняли ще у грудні 2015 року і вона називалася «Про обмеження поставок окремих товарів (робіт, послуг) з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію».

У чому ж саме полягали ці обмеження? Постанова передбачає: «заборонити на період тимчасової окупації поставки товарів (робіт, послуг) під всіма митними режимами з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію, за винятком: особистих речей громадян, визначених частиною першою статті 370 Митного кодексу України (крім товарів, визначених пунктом 24 частини першої зазначеної статті), що переміщуються у ручній поклажі та/або супроводжуваному багажі». Оскільки переліку цих речей у постанові немає, то логічно звернутися до статті 370 Митного кодексу. У пункті першому цієї статті вказано, що до переліку входять:

- 1) товари особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки;
- 2) одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, призначені виключно для власного користування і мають ознаки таких, що були у користуванні;
- 3) особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів та каміння, що мають ознаки таких, що були в користуванні;
- 4) індивідуальне письмове та канцелярське приладдя;

5) один фотоапарат, одна кіно-, відеокамера разом з обґрунтованою кількістю фото-, відео-, кіноплівок та додаткового приладдя;

6) один переносний проектор та аксесуари до нього разом з обґрунтованою кількістю діапозитивів та/або кіноплівок;

7) бінокль;

8) переносні музичні інструменти у кількості не більше двох штук;

9) один переносний звуковідтворювальний пристрій (зокрема магнітофон, диктофон, програвач компакт-дисків тощо) з обґрунтованою кількістю плівок, платівок, дисків;

10) один переносний радіоприймач;

11) стільникові (мобільні) телефони у кількості не більше двох штук, пейджери;

12) один переносний телевізор;

13) переносні персональні комп'ютери у кількості не більше двох штук і периферійне обладнання та приладдя до них; флеш-карти у кількості не більше трьох штук;

І ще десять позицій, при цьому існує позиція 24, яка вказує, що можна переміщати «інші товари, призначені для забезпечення повсякденних потреб громадянина, перелік і гранична кількість яких визначаються законами України». Здавалося би, теоретично ніяких проблем із особистими речами виникати не мало б, але на практиці все відбувалося зовсім не так: українські прикордонники і митники свавільно забороняли перевозити все, що їм не подобалося.

«У червні 2016 року, коли від своїх родичів я почула чергову історію про те, як прикордонники забороняли провозити побутові інструменти, я написала і відправила позов проти КМУ про визнання незаконною та скасування цієї постанови, — розповідає Юлія Лісова. — Одним з доказів порушення моїх прав я вказала картку відмови, яку отримала при спробі у вересні 2016 року перевезти свої вживані електричні духовку та сушку для овочів і фруктів. Тоді прикордонники сказали мені, що такі речі провозити заборонено. Насправді, вони не дуже охоче видали офіційну відмову і намагались запевнити мене, що вони не повинні оформляти картку відмови, оскільки це адміністративний кордон, а не міждержавний».

Фонд стратегічних справ Української Гельсінської спілки з прав людини підтримав позов Юлії Лісової та виділив юристів, які би за-

хищали її права в суді. 1 березня 2017 року Окружний адміністративний суд Києва постановив визнати незаконним п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України №1035. Кабінет міністрів подав на це рішення апеляцію, і 14 червня 2017 року відбулося засідання Київського адміністративного апеляційного суду. Представник уряду, який був на ньому присутній, відмовився назвати своє ім'я. Йому також не вдалося навести ніякої переконливої аргументації на користь постанови №1035. На всі запитання судді він відповідав, що постанова посилається на перелік, вказаний у статті Митного кодексу, тобто просто переповідав наявний стан справ, який вважав повністю легітимним.

Юрист Гельсінської спілки Максим Тимочко аргументував свою позицію тим, що вказана постанова порушує право людини на вільне володіння та розпорядження власним майном, забезпечене Конституцією України. Крім того, постанова Кабміну порушує статтю першу Додаткового протоколу Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, в якому йдеться про те, що *«кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права»*.

У підсумку 14 червня 2017 Київський адміністративний апеляційний суд ухвалив апеляційну скаргу Кабміну залишити без задоволення, постанову адміністративного суду Києва від 1 березня 2017 року змінити і, зокрема, записати її так: «визнати незаконним та нечинним пункт перший постанови Кабінету міністрів № 1035». Ця постанова суду набрала законної чинності з моменту проголошення, хоча юрист Максим Тимочко впевнений, що український Уряд ще подасть на неї касаційну скаргу.

«Ми запрошували на процес представників державної фіскальної служби, яка застосовує цю постанову і стежить за тим, що проводиться через державний кордон, — зазначила юрист Спеціалізованої громадської приймальні УГСПЛ зі справ Криму Анна Рассамахіна. — Але вони так і не прийшли, тому ще не знають про те, що заборона перевезення особистих речей від цього моменту є незаконною з огляду на пряму вказівку суду».

Контактні дані приймалень

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Дніпро на базі ГО «СІЧ»
Адреса: м. Дніпро, вул. Святослава Хороброго
31, оф. 30, 3 поверх

Графік прийому:
Вівторок та четвер – з 10:00 до 16:00
Перерва з 13:00 до 13:30
Прийом громадян здійснюється за попереднім записом.

Телефони для попереднього запису:
міський: (056) 767-39-87
МТС: (095) 90-333-61
Kyivstar: (068) 762-000-9
Life: (093) 634-98-84
Електронна пошта: pgsichdnipro@gmail.com

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Кривий Ріг
Адреса: 50002, м. Кривий Ріг, вул. Лермонтова, 60

Графік прийому:
понеділок, середа, четвер – з 09:00 до 12:00
Прийом за попереднім записом
Телефон юриста: (097) 368-04-31
Електронна пошта: durdochka@ukr.net
facebook.com/Криворізька-громадська-приймальня-УГСПЛ-1733606646868666

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Краматорськ
Адреса: м. Краматорськ, вул. Катерініча, 18-1Н
Графік прийому:
вівторок-четвер, з 10:00 до 16:00.
Середа, з 10:00 до 18:00.
Телефон: +38 (098) 280-29-22
Електронна пошта: alexustas11@gmail.com

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Маріуполі
Адреса: м. Маріуполь, пр. Адмірала Луїна,
буд.21, оф. 2

Графік прийому:
понеділок – з 09:00 до 15:00;
четвер – з 14:00 до 18:00
Прийом без попереднього запису
Телефон: (067) 621-00-12
Електронна пошта:
mariupol.gp.ugspl@gmail.com
(тільки з питань надання правової допомоги)
facebook.com/Приймальня-УГСПЛ
у-м-Маріуполі-175156829504672

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Покровськ (Красноармійськ)
Адреса: м. Покровськ (Красноармійськ),
вул. Мандрика (колишня Фрунзе), 6
Графік прийому:
понеділок, середа, четвер – з 9.00 до 16.00
Обідня перерва з 12.00 до 13.00
Телефон: (095) 672-45-75
Електронна пошта: bezruktema2015@gmail.com
facebook.com/ugsplPOKROVSK

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Слов'янськ
Адреса: м. Слов'янськ, вул. Василівська
(колишня Жовтневої революції), 49
Графік прийому:
вівторок, четвер, субота – з 9:00 до 14:00,
Понеділок, середа, п'ятниця – з 14:00 до 18:00
Телефони: (050) 324-27-70, (097) 250-40-96
Електронна адреса:
nechyporenkomyh@outlook.com

Громадська приймальня УГСПЛ
у Торезьку
Адреса: м. Торезьк, вул. Дружби, 24а
Графік прийому:
вівторок, четвер, п'ятниця – з 10:00 до 16:00,
без перерви
Телефон: +38 (066) 812-47-02
Електронна пошта: ugspl.toretsk@gmail.com
facebook.com/UGSPL.Toretsk

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Житомир (74)

Адреса:

м. Житомир,
вул. Новий Бульвар, 7, оф. 139, 1 поверх.

Графік прийому:

п'ятниця з 09:00 до 12:00.

Електронна пошта:

post.pr.zt@gmail.com

Телефон:

+38 (068) 831-95-85,

+38 (095) 218-15-67

КІЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Головний офіс

Української Гельсінської спілки
з прав людини

Адреса приймальні: вул. Фролівська, 3/34,
4-й поверх, оф. 70 (метро Конtrakтова площа)

Поштова адреса: а/с № 100, м. Київ, 04071

Графік прийому: понеділок – четвер,
з 10:00 до 18:00 (прийом без попереднього
запису).

В п'ятницю прийом за попереднім записом.

Телефон юриста:

(044) 383-95-19, (094) 928-65-19.

Факс: (044) 425-99-24

Електронна пошта: gp.ugspl@gmail.com

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня

у м. Запоріжжі

Адреса: 69002, м. Запоріжжя, пр. Соборний,
буд. 77, 7 поверх, офіс 78

Графік прийому:

понеділок – п'ятниця, з 10:00 до 16:00

Прийом громадян здійснюється за попереднім
записом.

Телефони для попереднього запису:

+38 (098) 800-75-75,

міський – (061) 270-53-63

Електронна адреса: centre.zp@gmail.com

facebook.com/Громадська-приймальня-УГСПЛ

у-Запорізькій-області-1531682260470033

ГО «Громадський комітет захисту
конституційних прав
та свобод громадян»

Адреса приймальні: вул. Вишгородська,
будинок 12, оф. 410-а, 4 поверх

Графік прийому:

понеділок, середа, п'ятниця – з 10:00 до 15:00

Як доїхати:

Від Метро «Оболонь» – автобус № 102

до зупинки «вулиця Вишгородська»;

Від Метро «Мінська» – тролейбус № 24

до зупинки «вулиця Вишгородська»;

Від Метро «Лук'янівська» – тролейбуси № 6, 18

до зупинки «вулиця Мостицька».

Телефони для довідок:

(050) 520-83-03, (099) 553-20-49

Електронна пошта: comitet2015@gmail.com

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ

у м. Івано-Франківську

Адреса: пл. Міцкевича 8, оф. 9

м. Івано-Франківськ, 76018

Графік прийому: середа з 13:00 до 18:00

Електронна пошта: uhhru.if@gmail.com

Телефон:

+38(095) 83-94-859,

+38 (067) 18-04-064

Сайт: centre7.org.ua

facebook.com/pojukraine

Спеціалізована приймальня
зі справ вимушених переселенців
Автономної Республіки Крим
та м. Севастополь у м. Києві

Адреса: м. Київ, вул. Інститутська 21/8. Офіс
уповноваженого з прав людини, 1 поверх (метро
Хрещатик, верхній вихід)

Графік прийому:

понеділок – з 14:00 до 19:00

середа – з 14:00 до 19:00

Телефон: (050) 1402565

Електронна пошта: krym.priemnaya@gmail.com

facebook.com/pravdop.donbas.krym

КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ у **Кропивницький** на базі ГО «Територія успіху» спільно з ГО «Флора»

Адреса приймальні: м. Кропивницький, вул. Тараса Карпи, 84, оф. 611.

Адреса для листування:

м. Кропивницький, а/с 27.

Графік прийому:

вівторок-четвер – з 10:00 до 17:00

Контактні номери телефонів:

(050) 975-69-17, (099) 496-19-89

Електронна пошта: teritoryi@i.ua

Сайт: watchdog-kr.com.ua

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ у **м. Северодонецьк** (Луганська область)

Адреса: м. Северодонецьк, бульвар Дружби Народів, 34, оф. 26

Графік прийому: понеділок – п'ятниця, з 8:30 до 16:30

Телефони: 4-22-27, +38 (050) 238-18-74,

e-mail: abrazkadabraz999@gmail.com

facebook.com/СЕВЕРОДОНЕЦЬКА-ПРИЙМАЛЬНЯ-УГСПЛ-1694618397456225

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Львів

Громадська приймальня на базі МГО «Центр правових та політичних досліджень «СІМ»

Місце знаходження: м. Львів, пр. Крива Липа, 6, (3 поверх, праворуч від сходів)

Поштова адреса: а/с 10666, м. Львів, 79000

E-mail: centre@centre7.org.ua

Телефони:

(032) 243-25-50; (068) 754-71-62; (066) 105-97-78.

Факс: (032) 261-01-37

Графік прийому юристами клієнтів згідно попереднього запису:

понеділок – з 12.00 до 16.00

вівторок – з 10.00 до 14.00

середа – з 13.00 до 17.00

четвер – з 13.00 до 17.00

п'ятниця – з 10.00 до 14.

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Миколаїв

Громадська приймальня УГСПЛ в приміщенні Фонду розвитку м. Миколаєва

Адреса приймальні: 54017, м. Миколаїв, вул. Севастопольська 15/3

Графік прийому: вівторок – з 10:00 до 17:00

Прийом за попереднім записом по телефону – (0512) 47-38-79, 47-34-79

Електронна пошта: fondnikol@gmail.com

Сайт: frgn.mk.ua

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня (Центр права) **Одеської обласної організації** Всеукраїнської громадської організації

«Комітет виборців України»

Адреса: 65091, м. Одеса, вул. Сади́ковська, буд. 25

Графік прийому:

понеділок – п'ятниця, з 15:00 до 18:00

Телефон/факс: (048) 716-46-83, 716-40-18 (для попереднього запису)

Електронна пошта: odesakvu@ukr.net

Сайт: izbirkom.od.ua

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ у **м. Рівному**

Адреса: вул. Чорновола, 13, м. Рівне, 33028 (Рівнеоблспоживспілка), каб. 119, 1 поверх

Електронна пошта:

jur.dopomoga.rivne@gmail.com

Телефон: (0362) 400-851, (067) 363-41-31,

(097) 895 16 27 (для вимушених переселенців)

Графік прийому

Вівторок з 10:00 до 17:00 (каб.119, I поверх)

Обідня перерва з 13:00 до 14:00.

Прийом – тільки за попереднім записом.

facebook.com/ugspl.rivne

СУМСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ м. Суми

Адреса: 40000, м. Суми, вул. Белінського, 2, офіс 4 (зручні орієнтири – обласна бібліотека ім. Н. К. Крупської, Спасо-Преображенський кафедральний собор, вул. Соборна).

Графік прийому:

вівторок, середа, четвер – з 10:00 до 16:00 (здійснення прийому без попереднього запису),
понеділок, п'ятниця – прийом за попереднім записом.

Телефон: +38 (095) 354-98-88

Електронна пошта: vladimirvinogradovsumy@gmail.com

facebook.com/Приймальня УГСПЛ м. Суми-184659441906383

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

м. Тернопіль

Громадська приймальня МГО «Гельсінська ініціатива – XXI»

Адреса: вул. Живова, 11, оф. 903, м. Тернопіль, 46000

Графік прийому:

середа, п'ятниця – з 14:00 до 18:00

Електронна пошта: kushneryk@ukr.net

Телефон: + 380-352-25-28-60

Сайти: 21.helsinki.org.ua,
greenworld.in.ua/about/projects/1189950660

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня Харківської правозахисної групи

Адреса громадської приймальні:

м. Харків, вул. Іванова 27, кв. 8

Поштова адреса:

61002, м. Харків, ас 10430

Телефон:

(057) 700-67-72 – запис на прийом

Графік прийому

Первинний прийом:

щодня, крім суботи і неділі з 10:00 до 18:00

Вторинний прийом тільки за попереднім записом на первинному прийомі

Адвокат: понеділок – з 14:00 до 16:00

(у приміщенні Центрального офісу за адресою: Харків, вул. Іванова, 27, кв. 4 під'їзд 3)

Середа – з 13:00 до 18:00

Лікар: п'ятниця – з 14:00 до 16:00

(у приміщенні Центрального офісу)

Прийом з питань допомоги жертвам політичних репресій за радянських часів (реабілітація, пошук місць поховання тощо) у Центральному офісі з 11 до 18 щоденно, крім суботи та неділі.

Електронна приймальня на сайті ХПГ: khpg.org

facebook.com/khpgorg

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ на базі Фонду милосердя та здоров'я (м. Херсон) та ХОО Комітет виборців України

Адреса приймальні:

вул. Мозолєвського (Фрунзе), 2 (1 поверх), офіс 19 м. Херсон, 73003

Графік прийому:

Вівторок – з 10:00 до 16:00

Обідня перерва – з 12:00 до 13:00

Попередній запис по телефону –

(0552) 49-60-03, +38 (066) 790-90-21.

Вівторок – з 10:00 до 12:00,

прийом консультанта з захисту прав споживачів

Електронна адреса:

FMZ_pravo@ukr.net

Сайт: uapravo.org

Адреса приймальні:

Придніпровський узвіз, 1, оф. 8, м. Херсон, 73000

Графік прийому:

вівторок, четвер – з 09:00 до 16:00

Обідня перерва – з 12:00 до 13:00

Попередній запис за телефоном:

(066) 100-81-91, (0552) 34-44-26

Спеціалізована приймальня УГСПЛ зі справ Криму в **Херсоні**

Адреса: 79003, м. Херсон, вул. Мозолєвського, 2 (1 поверх), офіс 19

Графік прийому: понеділок, середа – з 14:00 до 18:00 виключно за попереднім записом по телефону

Телефон гарячої лінії приймальні:

+38 (066) 883-11-49

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ на базі ХОГО «Подільська правова ліга»

Адреса приймальні: 29000 м. Хмельницький, пров. Пушкіна, 1

Графік прийому:

понеділок, середа, п'ятниця – з 09:00 до 13:00

Обідня перерва – з 13:00 до 14:00

Телефон: (0382) 72-01-95

Електронна пошта: podil.liga@gmail.com

Сайт: podil-liga.at.ua

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ

м. Черкаси

Адреса: бульвар Шевченка, 205, оф. 409

Графік прийому: Середа – з 12:00 до 17:00, п'ятниця – з 14:00 до 19:00.

З метою доступності послуг прийом громадян також здійснюватиметься кожну другу суботу місяця з 10:00 до 15:00

Телефони для попереднього запису:

+38 (096) 390-16-56, +38 (068) 822-05-92

Електронна пошта:

volontercherkassy15@gmail.com

facebook.com/groups/1069723959746075

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ

м. Чернівці

Адреса: 58002, м. Чернівці,

пл. Соборна, 1/3

Графік прийому:

понеділок, вівторок, четвер –

з 10:00 до 17:00

Перерва – з 13:00 до 14:00

Телефони:

(050) 519-48-23,

(050) 684-66-69

(068) 590-85-06,

(068) 590-84-89

Електронна пошта: dubetsn76@gmail.com

facebook.com/Громадська приймальня УГСПЛ
у м. Чернівці-1559263974366746/

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громадська приймальня УГСПЛ в м. Чернігів на базі ГО «М'АРТ» та ЧГКЗПЛ

Адреса приймальні: вул. П'ятницька, 39, кімната 703, м. Чернігів, 14000

Графік прийому:

вівторок, четвер – з 09:00 до 17:00

Телефон: (0462) 93-83-30, +38 (063) 5605-200 (прийом здійснюється за попереднім записом)

Електронна пошта: mart.ngo@googlemail.com

Сайт: mart-ngo.org.ua

Громадська організація Чернігівський громадський комітет захисту прав людини

Адреса: вул. Гонча (Горького) 57, м. Чернігів, 14000

Графік прийому:

вівторок, четвер з 10:00 до 16:00

Електронна пошта: protection.ua@gmail.com

Телефон: (0462) 612-532

Сайт: protection.org.ua

Контактні дані державних центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги можна знайти за цією електронною адресою: <http://legallaid.gov.ua/ua/local-centres>
Гаряча телефона лінія Координаційного центру з надання правової допомоги – **0 (800) 213 103.**

Адреси приймалень в Інтернет:

 bit.ly/ugspl-pryjmalni

Соціальні мережі:

 fb.com/ugspl

 twitter.com/ugspl

Адреса офісу УГСПЛ: 04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34, 3-й пов.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

EMBASSY OF SWEDEN

Kyiv

Canada

Робота Мережі громадських приймалень Української Гельсінської спілки з прав людини здійснюється за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках проекту «Права людини в дії», Уряду Швеції через Посольство Швеції в Україні в рамках проекту з інституційної розбудови УГСПЛ та уряду Канади через Міністерство міжнародних справ Канади в рамках проекту «Права людини понад усе».

Збірка підготовлена за редакцією Щербатюк М., Гончарук Т.

